

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**СОЦІОЛОГІЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ**

Навчальна програма

Черкаси – 2007

УДК 316(073)  
ББК 60.527 р 30

**Рецензенти:**

Марченко О. В. – доктор філософських наук, професор

Нікітіна Т. В. – кандидат соціологічних наук, доцент

Соціологія громадської думки: Навчальна програма /Розробник; Видриган М. В. –  
Черкаси: Вид. відділ ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2007 – с./

Затверджено Вченою радою Черкаського національного університету  
імені Богдана Хмельницького  
(протокол № 8 від 27 березня 2007 р.)

## СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### „Соціологія громадської думки”

#### I. Опис предмета навчальної дисципліни

<b>Курс: Підготовка (бакалаврів)</b>	<b>Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень</b>	<b>Характеристика навчального курсу</b>
Кількість кредитів ECTS: (1)  Змістових модулів: 2  Загальна кількість годин: 54  Тижневих годин 2	Шифр та назва напрямку: 0302 – журналістика Шифр та назва спеціальності: 7.030203 – “Видавнича справа та редагування”; Освітньо- кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Обов’язковий  Рік підготовки: 5 семестр: 9 Лекції 14 год. Семінари: 14 год.  Самостійна робота: 26 год. Вид підсумкового контролю: екзамен

#### II. Пояснювальна записка

Громадська думка відіграє важливу роль у суспільстві, в діяльності держави, партій та організацій, окремих людей. Вона є ефективним інструментом соціального управління, соціального контролю та регулювання соціальних процесів. Вивченням та аналізом громадської думки займається соціологія громадської думки.

Викладання навчальної дисципліни курсу „Соціологія громадської думки” має на меті допомагати студентам засвоїти теоретичні концепції і основні поняття громадської думки, а також оволодіти практичними навичками прикладного вивчення ставлення людей до актуальних явищ суспільного життя.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- сутність соціології громадської думки
- методологію вивчення громадської думки;
- техніку та процедуру соціологічного дослідження громадської думки.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен уміти:

- використовувати свої знання в практиці видавничої справи;
- вміти проводити соціологічний моніторинг громадської думки;
- вміти користуватися технікою і методикою проведення конкретного

соціологічного дослідження громадської думки;

Соціологія громадської думки вивчається після засвоєння студентами навчальних курсів з філософії, історії, політології і соціології.

Методи навчання: інформаційно-продуктивний, продуктивно-пізнавальний, репродуктивний, дослідницький, пошуковий

Методи оцінювання: індивідуальні бесіди, перевірка індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи, контрольні роботи, екзамен.

Методичне забезпечення: конспекти лекцій, робоча навчальна програма, нормативні документи, посібники, підручники, наукові статті і монографії.

Ресурси: наукова бібліотека ЧНУ, обласна наукова бібліотека ім. Т.Г. Шевченка, Інтернет, електронні адреси:

[WWW.nplu.kiev.ua](http://WWW.nplu.kiev.ua)

[WWW.nbuv.gov.ua](http://WWW.nbuv.gov.ua)

[WWW.library.edu-uanet](http://WWW.library.edu-uanet)

[WWW.library.univ.kiev.ua](http://WWW.library.univ.kiev.ua)

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1**

### **Теорія соціології громадської думки**

#### **Тема 1. Соціологія громадської думки як спеціальна соціологічна теорія**

Поняття «громадська думка». Об'єкт і суб'єкт громадської думки. Соціальні функції, які виконує громадська думка. Типи суджень громадської думки (оціночні, аналітичні, конструктивні). Канали висловлювання громадської думки (опосередковані, прямі, спеціалізовані). Соціологія громадської думки як спеціальна соціологічна теорія: об'єкт, предмет, задачі та функції.

## **Тема 2. Ідентифікація громадської думки в контексті соціологічних досліджень.**

Проблема вивчення та аналізу громадської думки. Методологічні проблеми ідентифікації громадської думки в соціологічних дослідженнях. Соціально-психологічні проблеми ідентифікації громадської думки. Проблема ідентифікації громадської думки стосовно політики та політичних діячів.

## **Тема 3. Громадська думка у системі соціального контролю та різновиди підходів до її аналізу**

Роль громадської думки у системі соціального контролю. Аналіз громадської думки у системі соціального контролю в межах термінального підходу: громадська думка як соціальний інститут; взаємовідносини громадської думки і органів влади крізь призму їх інституалізованості. Атрибутивний підхід: форми, осередки та установи соціального контролю, його основні атрибути (норми, цінності, традиції); особливості нормативно-правового регулювання і морального обґрунтування. Інструментальний підхід: залучення громадської думки до прийняття управлінських рішень; механізми обмежень впливу влади на громадську думку.

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2**

### **Методика соціологічних досліджень громадської думки**

## **Тема 4. Підготовка та організація збору первинної соціологічної інформації про громадську думку**

Сутність конкретного (емпіричного) соціологічного дослідження громадської думки. Класифікація конкретних соціологічних досліджень за суб'єктами громадської думки. Роль і значення конкретних соціологічних досліджень громадської думки в соціальному управлінні і контролі. Етапи підготовки та проведення конкретного соціологічного дослідження. Програма, робочий план та

допоміжні документи конкретного соціологічного дослідження громадської думки.

### **Тема 5. Проблема вибірки елементів конкретного соціологічного дослідження при вивченні громадської думки**

Поняття «генеральна» та «вибіркова сукупність» елементів дослідження. Величина вибіркової сукупності елементів дослідження або об'єм вибірки. Репрезентативність вибірки, похибка репрезентативності. Способи ймовірної вибірки: власно-випадкова, механічна, серійна, «гніздова». Способи цілеспрямованої вибірки: стихійна, основного масиву, квотна.

### **Тема 6. Опитування як метод збору первинної соціологічної інформації про громадську думку**

Опитування в соціологічному дослідженні. Поняття «соціологічна анкета», „соціологічне анкетування”. Структура соціологічної анкети. Характеристика питань соціологічної анкети за формою і за функціями. Методика підготовки соціологічної анкети та її випробування. Методика збору первинної соціологічної інформації про громадську думку за допомогою соціологічних анкет. Поняття „соціологічне інтерв'ювання”. Види соціологічних інтерв'ю. Запитальник інтерв'юера. Методика підготовки та проведення інтерв'ювання. Протокол інтерв'юера.

### **Тема 7. Аналіз документів та спостереження як методи збору первинної соціологічної інформації про громадську думку**

Поняття „документ” в соціології. Класифікація документів. Способи аналізу документів: класичний (традиційний) і формалізований (контент-аналіз). Соціологічне спостереження при вивченні громадської думки: програма

соціологічного спостереження; ситуації спостереження; види спостереження: способи реєстрації результатів спостереження.

## **Тема 8. Обробка, інтерпретація та верифікація отриманої в результаті соціологічного дослідження громадської думки інформації**

Підготовка зібраної первинної інформації до обробки: перевірка інструментарію на точність, повноту і ясність заповнення; кодифікація інструментарію; написання завдань на обробку інструментарію на комп'ютері чи вручну. Обробка первинної соціологічної інформації: групування, складання таблиць, гістограм, графіків; математичні розрахунки тощо. Аналіз обробленої первинної соціологічної інформації; написання звіту; висновків чи рекомендацій за результатами проведеного дослідження. Верифікація та оприлюднення результатів соціологічного дослідження громадської думки.

## **Тема 9. Методика верифікації редактором (журналістом) зовнішньої інформації про проведені соціологічні дослідження громадської думки**

Причини необхідності перевірки достовірності наданої інформації про проведення соціологічного дослідження громадської думки. Питання, які підлягають верифікації: хто або яка організація провела конкретне соціологічне дослідження і з якою метою; яким чином проводилася вибірка елементів цього соціологічного дослідження (встановлення генеральної та вибіркової сукупності, об'єму вибірки, репрезентативності, похибки та способу вибірки); за допомогою якого інструментарію і яким методом йшов збір первинної соціологічної інформації. Порівняння результатів соціологічного дослідження з іншими соціологічними дослідженнями на цю тему, а також з опитуваннями експертів.

## СПИСОК РЕКОМЕДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### Основна література

1. Бурдые П., Шампань П. Общественное мнение. // 50 на 50.: Опыт словаря нового мышления. - М., 1989.
2. Возмитель А.А. Формирование и изучение общественного мнения. - М., 1987.
3. Гречихин В. Г. Лекции по методике и технике социологических исследований. – М., 1988.
4. Громадська думка: за матеріалами семінару. - К., 1997.
5. Громадська думка: Теоретичні та методичні проблеми дослідження. – К., 2001.
6. Как провести социологическое исследование / Под. ред. М. К. Горшкова, Ф. Э. Шереги. – М., 1990.
7. Опитування громадської думки. Посібник для журналістів. – К., 2005.
8. Полторац В.А., Соціологія громадської думки. //Соціологія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. //За ред. проф. Городяненка В.Г. - К., 2002.
9. Полторац В.А. Социология общественного мнения. Уч. пособ. - Киев-Днепропетровск, 2000.

### Додаткова література

1. Вишняк О.І. Електоральна соціологія: Історія, теорія, методи. - К., 2000.
2. Ганчев Д. Изучение и формирование общественного мнения. - М., 1983.
3. Грушин Б.А., Мнения о мире и мир мнений. Проблемы методологии исследования общественного мнения. - М., 1967.
4. Есть мнение. Общ. ред. Ю.А. Левады. - М., 1990.
5. Коробейников В.С. Социологическое изучение общественного мнения. Уч. пособ. - М., 1985.
6. Кушерець В. І. Формування громадської думки // Знання. – № 7. – Сер.10. – К., 1990



7. Методологические, методические и организационные проблемы изучения общественного мнения. - М., 1988.
8. Методология изучения общественного мнения (зарубежный опыт). - М., 1989.
9. Ноэль-Нойман Э. Общественное мнение. Открытие спирали молчания. - М., 1996.
10. Оссовський В. Л. Громадська думка: спроба соціологічної інтерпретації. – К., 1999.